Psaní odborných textů: Úvod

2025-2026

Dominik Dvořák

MOODLE

HTTPS://DL1.CUNI.CZ/COURSE/VIEW.PHP?ID=11126

Cíle

Práce na struktuře a úvodních částech DP

Práce na samostatné publikaci, pravděpodobně:

- přehledová studie
- (jaký typ?)
- teoretický a terminologický článek
- metodologický článek
- pilotní výzkum

Podmínky splnění

- Průběžné úkoly na semináře (3)
- Aktivní účast – připomínkování textů (lze nahradit písemnými připomínkami)
- NB s sebou
- Povinnost/zkouška

Cílem semináře není řešit téma a metodologii práce, ale při snaze o strukturovaný popis

někdy narazíme na mezery v plánu

- Role vedoucího, konzultanta…
- Vs. committee

Osnova kurzu

- A – Struktura vědeckého sdělení, typy vědeckých článků
- B – Přehled literatury, formální úprava (APA, I)
- C – Popis teorie a metodologie
- D – Výsledky, formální úprava textu (APA, II), výběr časopisu, proces publikování, korektury, post-publikování
- E - Etika

Logika vs. Rétorika výzkumu

(Drulák & Beneš, 2019, s. 325)

- **Logika výzkumu**

Nutné výzkumné kroky
a jejich pořadí

Často pohyb
v (hermeneutickém) kruhu

- **Rétorika výzkumu**

Pravidla akademického
psaní (APA, JARS)

Lineární charakter

Vstřícnost ke čtenáři

Dominik Dvořák

- Graduated in nuclear physics (M.Sc.) and obtained Ph.D. in Education, both at Charles University, Prague.
- Editor in Portal Publishing (1991-2003) and Fraus Publishing (2005-2009).
- From 2007, senior researcher at the Institute for Research and Development of Education, Faculty of Education, Charles University, Prague.
- Courses taught: Curriculum Design, Academic Writing, Introduction to Educational Research and Qualitative Research Methods.
- His research interests include the curriculum and structure of school systems in post-socialist countries.
- Supervised 6 completed post-graduate theses.
- Executive editor of the Orbis Scholae journal (Scopus),
- Serves in advisory bodies to Ministry of Education and National Institute of Education.
- ORCID: orcid.org/0000-0002-9333-1751.

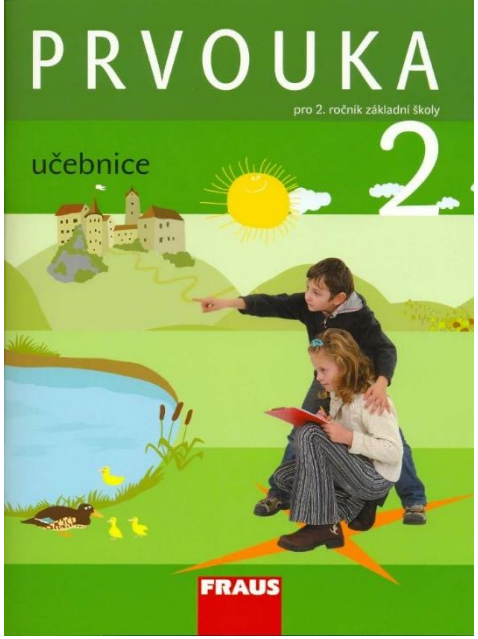

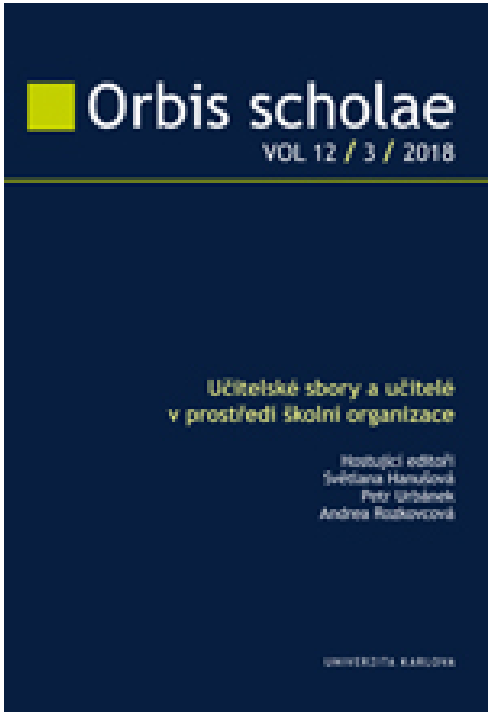

Dosavadní zkušenost?

- S psaním a publikováním (akademických) textů?
- Účast na jiných kurzech psaní?
- Které odborné časopisy sledujete?

Dosavadní zkušenost?

- Softwarové prostředky, AI?
- Bibliografické databáze, citační programy?
- Word – pokročilejší dovednosti?

Časopisy

- Pedagogika
- Pedagogická orientace
- Studia paedagogica
- Orbis scholae

- Čs. Psychologie
- Sociologický časopis

Didaktické časopisy, Spec. ped, Sociální pedagogika, Andragogika

- https://www.aera.net/Publications/Journals

Proces psaní a publikování: dostupné nástroje

Doporučená literatura:

- *The Publication Manual of the American Psychological Association, 7th Ed.*
- https://apastyle.apa.org/blog

- Janík, T., Vlčková, K. & Knecht, P. (Eds.). (2013). K metodologickému standardu v pedagogice [monotematické číslo]. *Pedagogická orientace, 23(*4).

- *Pravidla českého pravopisu / Internetová jazyková příručka*

Doporučená literatura:

- **Pokyny pro autory uveřejňované na webech jednotlivých časopisů.**

- Beneš, V., & Drulák, P. (2019). *Metodologie výzkumu politiky.* Slon.
- Čmejrková, S., Daneš, F., Světlá, J. (1999). *Jak napsat odborný text.* Voznice: Leda.
- Danišková, Z. (2014). Učiť písať študenta vysokej školy? Potenciál kurzu akademického písania. *Orbis scholae*, *8*(1) 129−143.
- Eco, U. (1997). *Jak napsat diplomovou práci.* Olomouc: Votobia.
- Hendl, J., & Remr, J. (2017). *Metody výzkumu a evaluace.* Praha: Portál.
- Hendl, J. (2004). *Přehled statistických metod zpracování dat.* Analýza a metaanalýza dat. Praha: Portál.
- Trnková, K. et al. (2014). *Psaní odborných textů.* Brno: MU.

Možná rozšiřující literatura…

- Bailey, S. (2011). *Academic Writing. A Handbook for International Students.* London: Routlege.
- Johnson, W. B., Mullen, C. A. (2007). *Write to the Top! How to become a prolific academic.* New York: Palgrave Macmillan.
- Szuchman, L. T. (2011). *Writing with style: APA style made easy* Belmont: Wadsworth, Cengage Learning.

VÝZNAM PUBLIKOVÁNÍ

Publikování

Výzkum není dokončený,
dokud není sepsaný a publikovaný

- šíření myšlenek
- budování reputace

Proč jsou důležité kvalifikační práce

Prokazují jako oborové znalosti,
tak měkké kompetence

Prací prokazujete schopnost systematicky pracovat (individuálně, někdy týmově)

Scientometrie

- Širší pojetí: součást informačních a knihovnických nauk,
- Co se kde publikuje, cituje apod.

- Užší pojetí: hodnocení jednotlivců, pracovišť jako základ pro financování

- Specifika různých oborů (lze do určité míry zohlednit)

- Specifika post-komunistických zemí

Publish, or perish

(and publish more than others)

Vysokoškolský zákon:

(4) Studium se řádně ukončuje státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce, kterými se prokazuje schopnost a připravenost k samostatné činnosti v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo k samostatné teoretické a tvůrčí umělecké činnosti. Disertační práce musí obsahovat původní a uveřejněné výsledky nebo výsledky přijaté k uveřejnění.

Seznam publikací řešitele je klíčový v grantových přihláškách atd.

The research paper

- …dominates academic communication and has changed little in more than 350 years, but should it be reimagined? If research is to have a real-world impact, shouldn't it be communicated in more user-friendly formats?

- Policy makers, funders, universities, academics, and publishers share responsibility for making research outputs fit for the future and it's time for all of us involved in the higher education landscape to consider what we can do to create change.

- Research could be made more accessible through greater use of technologies such as videos and animations and being more relevant to the real world.

- Broader range of impact metrics, moving away from journal impact factors and towards article-level metrics, will help drive change in academic culture.

https://www.emeraldgrouppublishing.com/closing-the-impact-gap?utm_source=smc_email_brand_awareness&utm_medium=email&utm_campaign=bnd_warl_ctigcamp_lit_NEW_COPY_existing_20210507

Důležité situace psaní

- Článek (+ krátké formáty)
- Disertace
- Projekt (GAUK, GAČR, přihláška na konferenci)
- Vystoupení na konferenci / poster

- Motivační dopisy, přihlášky do výběrových řízení…

CELKOVÁ STRUKTURA TEXTU

Výzkum?

Empirický

Kvantitativní
Kvalitativní
(Případová studie)
Smíšený

Metodologická studie

Přehledy, metaanalýzy

- **Historický**
- **Teoretický**
- **Filozofický**
- **…**

Výstavba článku

(Danišková, 2014, podle Kaplan, 1966)

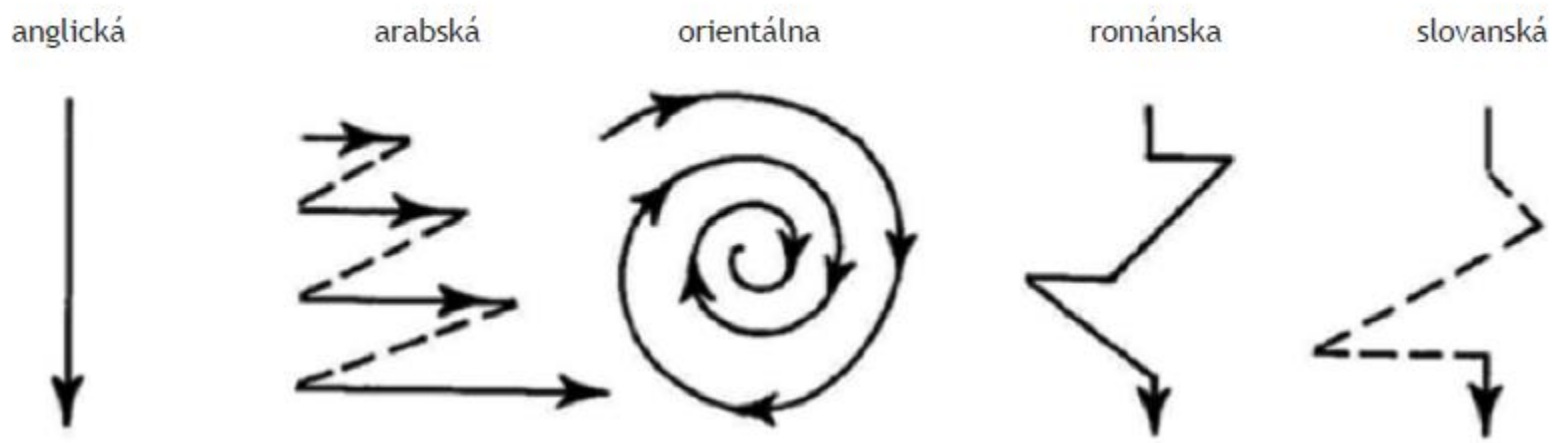

Výzkumný článek: IMRaD (též v APA)

- **Introduction** - Why was the study undertaken? What was the research question, the tested hypothesis or the purpose of the research?
- **Methods** - When, where, and how was the study done? What materials were used or who was included in the study groups (patients, etc.)?
- **Results** - What answer was found to the research question; what did the study find? Was the tested hypothesis true?
- &
- **Discussion** - What might the answer infer and why does it matter? How does it fit in with what other researchers have found? What are the perspectives for future research?

http://en.wikipedia.org/wiki/IMRAD

Historie IMR&D

- Vědecké články dlouho byly deskriptivní (pozoroval jsem to a to; udělal jsem X a stalo se Y…)
- Přelomové práce: Pasteur – aby prokázal kauzální roli bakterií, popisoval přesně metodologii s cílem reprodukovatelnosti experimentů
- Druhá světová válka (jaderné zbraně, radar, penicilín…)
- Hodně peněz > Věda > Hodně publikací submitováno > Redaktoři začali požadovat transparentní a úsporné psaní
- IMRaD: 1972 American National Standards Institute

Gastel, B., & Day, R. A. (2017). *How to write and publish a scientific paper* (8th ed.). Bloomsbury.

Odlišný formát

IRDAM format – Sequential Results (Introduction, Results, Discussion, and Methods)

Pamela A Derish, Thomas M Annesley, If an IRDAM Journal Is What You Choose, Then Sequential Results Are What You Use, *Clinical Chemistry*, Volume 56, Issue 8, 1 August 2010, Pages 1226–1228, https://doi.org/10.1373/clinchem.2010.150961

- Question: The hypothesis, purpose, or goal
- May include background information

- Experiment: Overview of design, methods, controls
- Full details provided elsewhere in the paper

- Results: The findings from the experiment
- Can include summarized data
- Reference to figure or table

- Answer: What the results show, prove, confirm
- Can add conclusion or comment
- Other interpretation saved for Discussion

Empirický výzkumný text

- IMR&D
- V sociálních vědách je struktura trochu odlišná, resp. bohatší, nicméně tohle tam nesmí chybět
- Rozdíly v psaní kvalitativních a kvantitativních textů
- Bude předmětem dalšího semináře

Co vše by mohlo/mělo být v disertaci/článku

Přílohy v Moodle

- osnova práce podle Hendla
- https://apastyle.apa.org/jars

Dvě časté nejasnosti

- Teoretický rámec X přehled literatury
- Typ výzkumu, epistomologická pozice, design, metoda

Ke struktuře vědeckého článku

Metadata:

- název
- autoři (+ afiliace, + kontakt na korespondenčního autora, někdy bio)
- abstrakt
- klíčová slova
- dedikace / poděkování…
- Přílohy, zdrojová data na webu (open access)
- Doi…

Opatření děkana č 37/2017 o podrobnostech pro závěrečné práce

opad_c._372017_o_podrobnostech_pro_zaverecne_prace.pdf

Opatření děkana č. 37/2017 o podrobnostech pro závěrečné práce

opad_c._372017_o_podrobnostech_pro_zaverecne_prace.pdf

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

UNIVERZITA KARLOVA

OPATŘENÍ DĚKANA Č. 37/2017

Č. j. 9642/2017

Zpracovali: proděkanky pro studium
Odpovídá: děkan fakulty

K provedení Studijního a zkušebního řádu Univerzity Karlovy (dále jen „SZŘ"), Rigorózního řádu Univerzity Karlovy (dále jen „RŘ"), Pravidel pro organizaci studia na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy (dále jen „POS") a Pravidel pro organizaci státní rigorózní zkoušky na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy (dále jen „POSRZ") se vydává toto opatření děkana:

O podrobnostech pro závěrečné práce

ČÁST I

3. Disertační práce je obsahově soudržný a ucelený odborný dokument, který seznamuje s autorovým výzkumem a jeho výsledky (ČSN ISO 7144 Dokumentace – Formální úprava disertací a podobných dokumentů nebo dle zvyklostí oboru).
4. Disertační práce má prokazovat schopnost a připravenost autora k samostatné činnosti v oblasti výzkumu či vývoje nebo k samostatné teoretické a tvůrčí umělecké činnosti. Disertační práce musí obsahovat původní a uveřejněné výsledky nebo výsledky přijaté k uveřejnění (Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, a o změně a doplnění dalších zákonů v platném znění). Disertační práce musí odpovídat metodologickým standardům příslušného oboru, přispívat k prohloubení vědeckého poznání a být přínosem pro jeho rozvoj.
5. Minimální rozsah disertační práce činí 100 normostran (tj. 180 000 znaků včetně mezer) vlastního textu, tj. bez anotací a bez příloh. V odůvodněných případech může děkan na základě písemné žádosti uchazeče doporučené předsedou oborové rady minimální rozsah textové části práce snížit.

Čl. 5
Změna tématu disertační práce

1. Téma disertační práce navržené studentem schvaluje studentův školitel. Školitel je studentovi při výběru tématu disertační práce nápomocný.

2. O jiném jazyku disertační práce, než je jazyk, ve kterém je akreditován příslušný doktorský studijní program, rozhodne na návrh studenta jeho školitel.
3. Po schválení tématu disertační práce školitelem je téma práce oddělením pro vědeckou činnost vypsáno a přiděleno studentovi v SIS.
4. Téma disertační práce může být ve výjimečných případech změněno na základě písemné žádosti studenta. V této věci rozhodne školitel, který své rozhodnutí oznámí předsedovi oborové rady.

Minimální proporce: vyvážený přehled dosavadního poznání a vlastních výsledků (empirie)

http://www.slideshare.net/rs_knihovnaffmu/jak-pst-a-publikovat-odborn-text

Opatření děkana:	**Tiskové strany**	Normostrany		
	65	**110**		
Literární kontext	20	30		
Cíle	1	1		
Materiál a metody	5	15		
Výsledky	20	40		Tabulky, grafy
Diskuse	10	15		
Souhrn				
Literatura	8	10		100-120 pramenů

Co se stalo naší kolegyni...

- Oponentka1 pravila, ze jde o ukazku naprosteho minima, ktere je jeste prijatelne - teoreticka vychodiska jsou neobvykle strucna, na jejim pracovisti je zvykem cca 30 stran.
- Oponent strucny rozsah naopak ocenil s tim, ze tam neni ani veta navic. Na druhou stranu, citovanych zdroju je tam pres stovku, takze to muze byt takova paradoxni ukazka, jak pracovat s hodne zdroji na malem prostoru...

Možný postup

3 články = 1 disertace

(1) Přehledový článek
(2) Pilotní studie s popisem metodologie
(3) Výsledky

Technické znalosti/životní postoj

- Pravidelné psaní, kázeň, time management
- Vše bude trvat pravděpodobně déle, než původně myslíte (dokončování rukopisu)
- Rezistence k neúspěchům (odmítnutí, revize)
- Spolupráce, týmy, networky
- Editování, revidování, úspornost, zpětná vazba
- Role vedoucího

Výzkumné projekty se odmítají nejčastěji z následujících čtyř důvodů (Hendl, 2012, s. 35):

- 1. problém není dost důležitý;
- 2. navrhovaný plán výzkumu a měření nejsou vhodné pro dané cíle;
- 3. popis výzkumu je nejasný, takže návrh projektu nelze dost dobře vyhodnotit;
- 4. je zřejmé, že výzkumník nemá potřebnou kvalifikaci (znalosti nebo zkušenosti) pro daný výzkum.

AI

Zdroje:

https://ai.cuni.cz/AI-1.html

https://www.techlib.cz/en/84766-ai-tools-for-research

Využití AI

- Zpracování dat
- Příprava publikace
- Závěrečná práce
- …

AI na UK

Všechny informace

- https://ai.cuni.cz/AI-1.html

DOPORUČENÍ STUDENTŮM PRO PRÁCI S NÁSTROJI AI

https://ai.cuni.cz/AI-11.html

Základní principy pro využívání AI v akademickém prostředí:

Zdroj: UK

- ➤**TRANSPARENTNOST:** V souladu s principy akademické i osobní morální integrity otevřeně deklarujte a uvádějte všechny použité zdroje a technologie.
- ➤**SVĚDOMITOST, ODPOVĚDNOST:** Vždy pečlivě kontrolujte a kriticky hodnoťte informace získané prostřednictvím AI. Za využití výstupů AI je vždy odpovědný autor práce.
- ➤**MINIMALIZACE ZÁVISLOSTI NA AI:** Zodpovědné využívání nástrojů AI podporujeme a vybízíme k němu. Zároveň (…) očekáváme, že nebudete nástroje AI využívat jako úplnou náhradu samostatné práce a vlastního úsilí při tvorbě studentských výstupů.
- ➤**BEZPEČNOST:** Pokud poskytnete nástrojům AI osobní údaje nebo citlivé informace, mějte na zřeteli, že se mohou dostat k nepovolaným osobám a být zneužity.
- ➤ **JSME V TOM SPOLEČNĚ:** I pedagogové teprve objevují, jak nejlépe využít nástroje AI a seznamují se s jejich možnostmi i omezeními.

Doporučení na fakultách
Doporučení k bezpečnému užívání nástrojů AI
Pro vyučující na VŠ
Pro studující
Pro výzkumné pracovníky
Pro vedení VŠ

Doporučení na fakultách

Na webu ai.cuni.cz najdete obecná doporučení. Některé fakulty a další součásti vydaly konkrétní doporučení pro vlastní potřebu - viz níže. Pokud byste chtěli přehled doplnit nebo aktualizovat, kontaktujte nás na ai@cuni.cz.

Fakulta sociálních věd

- Metodika využívání nástrojů AI na FSV UK; odkaz na náhled PDF.

Právnická fakulta

- Doporučení pro využívání umělé inteligence na Právnické fakultě Univerzity Karlovy

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

- Pravidla a pokyny pro používání AI studenty

Fakulta humanitních studií

- Doporučení k využívání generativní umělé inteligence ve vzdělávání na FHS UK

1. Lékařská fakulta

- Koncepční rámec pro začlenění umělé inteligence do výuky medicíny

© 2025 AI
Nastavení cookies

How do I acknowledge AI use?

Always check your university or publisher's AI policy or guidelines.

An example of what AI acknowledgement may look like:

"I acknowledge the use of ChatGPT (https://chat.openai.com/) to provide a background summary of the essay topic that I used to inform my basic level of understanding. I also generated a list of synonyms to help me expand my search and suggest some key articles on the topic, which were searched for in Library Search."

https://www.ncl.ac.uk/academic-skills-kit/good-academic-practice/artificial-intelligence/acknowledging/

When and how do I cite AI outputs?

- If you include any AI outputs (images, graphs, code, text excerpts) in your text, you must clearly acknowledge the AI tool that generated the output by means of citation.
- **The citation should (at a minimum) include the following basic information:**
- Name of the AI tool
- Model/version
- Prompt
- Date of tool use
- Link to tool/chat

Zdroj: https://www.techlib.cz/en/84766-ai-tools-for-research

Příklad citace dle APA

OpenAI. (2025). ChatGPT (March 14 version) [Large language model]. https://chat.openai.com/chat